

3, 4 en 5 mei

2022 Groep 7, 8 en VO

3, 4 en 5 mei 2022 is een uitgave van Nieuws in de klas. De opdrachten zijn bestemd voor scholieren in groep 7, 8 en het voortgezet onderwijs.

© Nieuws in de klas, Amsterdam

Uitgave mei 2022

Samenstelling en redactie: Clare Brouwer

Het kopiëren van delen ten behoeve van het gebruik door leerlingen is onbeperkt toegestaan. Het kopiëren van enig onderdeel ten behoeve van elk ander gebruik is alleen toegestaan na schriftelijk verkregen toestemming van de uitgever.

e: info@nieuwsindeklas.nl

w: www.nieuwsindeklas.nl

Actueel lesmateriaal:

3, 4 en 5 mei

Toelichting voor de docent

3, 4 en 5 mei

Wat is vrijheid en hoe werkt censuur? Voor 3 mei (Dag van de Persvrijheid), 4 mei (Nationale Dodenherdenking) en 5 mei (Bevrijdingsdag) maakte Nieuws in de Klas een speciaal lesprogramma. Onderzoeksjournalist Hanneloes Pen van Het Parool maakt de geschiedenis tastbaar door te vertellen welke offers haar voorgangers brachten voor de persvrijheid.

Nieuws in de klas maakt artikelen gratis toegankelijk voor jou en jouw leerlingen. Via de Nieuwsservice kunnen leerlingen het nieuws volgen en de berichtgeving vergelijken en bespreken. Je kunt op drie manieren gebruikmaken van de Nieuwsservice van Nieuws in de klas:

- **Nieuwsservice voor docenten:** je ontvangt twee weken lang twee exemplaren per dag van één of meerdere dag- en weekbladen naar keuze op school of thuis.
- **Nieuwsservice voor leerlingen:** alle leerlingen ontvangen twee weken lang één exemplaar van een nieuwstitel van uw keuze op hun thuisadres. Je bepaalt welke leerling welke titel ontvangt en wanneer.
- **Nieuwsservice Digitaal:** met de Nieuwsservice Digitaal krijgen docenten en leerlingen toegang tot de digitale edities van nieuwstitels. Docenten en leerlingen kunnen kosteloos tweemaal per jaar, vier weken toegang krijgen per nieuwstitel.

Oprachten 1 tot en met 3 kunnen ook zonder de nieuwsservice. Voor opdracht 4 is de nieuwsservice wel nodig. Op de volgende pagina zijn links te vinden naar algemene artikelen over dit onderwerp en bij de opdrachten is een link naar het Parool artikel opgenomen.

Algemene artikelen over het onderwerp

André van Duin: vrijheid is niet vanzelfsprekend

De Telegraaf NIEUWS SPORT ENTERTAINMENT FINANCIËEL VROUW LIFESTYLE WAT U ZEGT

De krant Video Podcast Puzzels 17 °C

André van Duin: vrijheid is niet vanzelfsprekend

04 mei 2021 in BINNENLAND

f t e p b

Lees voor ▶

AMSTERDAM - André van Duin heeft tijdens de Nationale Herdenking op de Dam in Amsterdam zijn dankbaarheid uitgesproken over dat hij in vrijheid kan leven. Ondanks de coronamaatregelen, vieren we onze vrijheid, zei hij in een toespraak. „Ik ook. Maar ik doe dat wel in de overtuiging dat ook ik verantwoordelijk ben om die vrijheid van ons door te geven aan de nieuwe generatie. Want, het is al vaak gezegd, vrijheid is niet vanzelfsprekend.”

Lees hier het hele artikel:

<https://www.telegraaf.nl/nieuws/1677107985/andre-van-duin-vrijheid-is-niet-vanzelfsprekend>

Doei coronamaatregelen: publiek weer welkom bij Dodenherdenking en viering 5 mei

Redactie Metro · Binnenland · 23 mei 2022, 13:07

f t e p b

Doei coronamaatregelen: publiek weer welkom bij Dodenherdenking en viering 5 mei

Publiek op de Dam op 4 mei 2022. Foto: ANP

Nu we verlost zijn van praktisch alle coronamaatregelen, kunnen ook 4 en 5 mei weer op 'normale' manier doorgaan. Er is dus weer publiek welkom bij zowel Dodenherdenking als de viering op 5 mei. De afgelopen paar keer zagen we vooral een lege Dam tijdens Dodenherdenking.

Lees hier het hele artikel:

<https://www.metronieuws.nl/in-het-nieuws/binnenland/2022/03/publiek-welkom-dodenherdenking-viering-5-mei-br/>

NIEUWS

REGIO

SPORT

SHOW

VIDEO

PODCAST

PUZZEL

The Moscow Times van oprichter Derk Sauer vindt onderdak bij DPG Media

De redactie van het onafhankelijke Russische nieuwsmidium *The Moscow Times*, van oprichter Derk Sauer, zal voorlopig zijn intrek nemen op het hoofdkantoor van DPG Media in Amsterdam, onder meer uitgever van deze krant.

Binnenlandredactie 08-03-22, 15:26 Laatste update: 09-03-22, 17:09

The *Moscow Times* is genoodzaakt Rusland te verlaten en zal de redactie voortzetten vanuit Nederland, meldt DPG. Het gaat om een tiental journalisten die hun werk voorlopig vanuit Amsterdam zullen doen.

Lees hier het hele artikel:

<https://www.ad.nl/binnenland/the-moscow-times-van-oprichter-derk-sauer-vindt-onderdak-bij-dpg-media~a454fc0b/>

Inhoudsopgave

Opdracht 1: Vrijheid is niet vanzelfsprekend	5
Opdracht 2: Waaruit bestaat vrijheid?	6
Opdracht 3: Het vrije woord in oorlogstijd	6
Opdracht 4: Wat betekent vrijheid nu?	10

Inleiding voor de leerlingen

Je kunt vrijheid niet vieren zonder te herdenken

Op **3 mei** worden wereldwijd vermoorde journalisten herdacht en wordt solidariteit gevraagd voor journalisten die gevangen zitten of hun werk niet in vrijheid kunnen uitoefenen.

Op **4 mei** herdenken wij burgers en militairen die in het Koninkrijk der Nederlanden of waar ook ter wereld zijn omgekomen of vermoord sinds het uitbreken van de Tweede Wereldoorlog. Dit geldt voor oorlogsituaties en bij vredesoperaties.

Op **5 mei** vieren we de bevrijding van Nederland in 1945 en dat we sindsdien in vrijheid leven. Ook staan we die dag stil bij de waarde van vrijheid, democratie en mensenrechten.

Ieder jaar besteden kranten en tv-journaals weer aandacht aan 3, 4 en 5 mei. Dat doen ze vaak door de overlevenden van de Tweede Wereldoorlog aan het woord te laten. Maar ook slachtoffers en militairen uit recente oorlogen. Op die manier laten de ze de verhalen voortleven. Verhalen van ooggetuigen noem je dat. Die verhalen kunnen nog steeds veel mensen raken.

Misschien heb je kort geleden gehoord of gelezen over de discussie rond het verraad van Anne Frank? Maar het kan ook een interview zijn met iemand die een concentratiekamp heeft overleefd. En het zijn niet alleen treurige verhalen, het kan ook om een blij of trots gevoel gaan. Het gevoel dat mensen hadden nadat ze bevrijd waren of een verhaal van het verzet in jouw streek of stad.

Opdracht 1: Vrijheid is niet vanzelfsprekend

Vrijheid is niet iets dat vanzelfsprekend is. Dat zien we aan de talloze oorlogen en opstanden over de hele wereld.

1.a) Wat is vrijheid voor jou?

1.b) Schrijf individueel op wat vrijheid voor jou betekent.

Opdracht 2: Waaruit bestaat vrijheid?

Vrijheid is voor iedereen wat anders. Hieronder vier voorbeelden van bedreiging van vrijheid:

Als je elke dag moet overleven omdat je geen huis hebt, geen warmte of voldoende eten.

1. Vrijheid is vrij zijn van een gebrek aan iets.

Misschien worstel jij met je seksuele geaardheid. Voel je je niet geaccepteerd. Voor jou is vrijheid dan: *2. Vrijheid is dat je mag zijn wie je bent.*

Wanneer je in een onveilig gebied woont, bijvoorbeeld door een oorlog, dan betekent vrijheid:

3. Vrijheid is vrij zijn van altijd bang zijn

Als je steeds op je woorden moet letten omdat je anders gestraft wordt, dan is vrijheid:

4. Vrijheid is dat je mag zeggen wat je wilt.

2.a) De vier thema's (niet bang zijn, geen gebrek hebben, zeggen wat je wilt en zijn wie je bent) worden door de docent op het bord verspreid.

2.b) Plak jouw vrijheidsbriefje bij één van vier thema's.

2.c) Bij welke thema hangen de meeste briefjes? Wat zegt dat?

Opdracht 3: Het vrije woord in oorlogstijd

Van 1940 tot 1945 werd Nederland bezet door de Duitsers onder leiding van Hitler. Hitler was een dictator, dat is iemand met onbeperkte macht: een alleenheerser. Niemand mocht hem tegenspreken. Onder zijn bewind mochten mensen **niet zeggen wat ze dachten**. Dan werden ze opgepakt voor verraad. Bovendien mochten ze **niet zijn wie ze waren of geloven wat ze wilden**: Joden werden opgepakt en vermoord. Homoseksuelen en zigeuners ondergingen hetzelfde lot. Nederlanders **waren bang** voor de bezetters en tijdens de oorlog **hadden ze honger en leden ze kou**.

Niet alleen de burgers waren niet meer vrij. Ook de media vielen in handen van de Duitsers. De kranten mochten alleen naar buiten brengen wat de bezetter hen voorschreef. Over de holocaust, de werkkampen en de vernederingen zoals we die nu kennen, werd niet geschreven. De inhoud van kranten bestond uit *propaganda* voor Duitsland.

Tijdens de bezetting tussen 1940 en 1945 was er geen *persvrijheid* in Nederland. Persvrijheid betekent dat journalisten kunnen en mogen publiceren wat zij willen, zonder dat ze bang hoeven te zijn. **Vrij zijn om te zeggen wat je wilt.** In de Nederlandse grondwet staat dat de Nederlandse overheid zich niet mag bemoeien met wat de pers schrijft. Die grondwet werd niet nageleefd door de Duitse bezetters. Zij hadden hun eigen wetten.

Twee maanden na de inval van de Duitsers, op 25 juli 1940, verscheen in Nederland een gestencild illegaal krantje met politiek nieuws. Illegaal betekent dat het in het geheim werd gemaakt en verspreid omdat het verboden was.

De illegale krant werd gemaakt door Frans Goedhart. Frans Goedhart kende veel mensen die belangrijke posities hadden in de media of in de politiek. De verzetskrant kreeg de naam: *Het Parool*. De illegale krant was ontzettend belangrijk om op de hoogte te blijven van wat er echt gebeurde tijdens de oorlog. Maar het verspreiden en bezitten van illegale kranten was verboden en daarmee was werken voor Het Parool enorm gevaarlijk. Hoe gevaarlijk het was zie je aan de vijftig medewerkers van Het Parool die de oorlog niet hebben overleefd. Zij werden verraden, opgepakt en ter dood veroordeeld.

Het Parool overleefde de oorlog. Het werd een krant die nu nog steeds door veel mensen, voornamelijk in Amsterdam, gelezen wordt.

3.a) Lees het onderstaande artikel:

Het Parool 81j. Overlevend

Nederland | Wereld | Kunst & Media | Sport

Plus Uit het archief

81 jaar Het Parool: dit is het verhaal van de verzetskrant tijdens de oorlog

Het eerste nummer van *Het Parool* verscheen op 10 februari 1941, precies 81 jaar geleden. De medewerkers, veelal jonge mensen, maakten angstaanjagende situaties mee: arrestaties, verhoren, deportatie naar een kamp of de doodstraf. 'Wees voorzichtig met dit blad.'

Hanneloes Pen 10 februari 2022, 14:30

Lees hier het hele artikel:

<https://www.parool.nl/amsterdam/81-jaar-het-parool-dit-is-het-verhaal-van-de-verzetskrant-tijdens-de-oorlog~b2e55522/>

3.b) Bekijk de video van de schrijver van het bovenstaande artikel, Parool onderzoeksjournalist Hanneloes Pen: <https://www.youtube.com/watch?v=qwXtUHtaylc>

3.c) Wat betekent het voor een journalist als er geen persvrijheid meer is? Geef een concreet voorbeeld.

3.d) Waarover mochten kranten wel en niet schrijven van de Duitsers?

3.e) Hoe belangrijk is Het Parool geweest voor Nederlanders tijdens de bezetting? Denk niet alleen aan de journalisten van het illegale Parool, maar aan ook de mensen die de krant drukten en verspreidden deden heel belangrijk werk.

3.f) Hoe drukt dit verleden van Het Parool nog steeds een stempel op de krant? Denk aan de waarde van vrije meningsuiting.

3.g) Ga naar: <http://hetillegaleparool.nl/> en bekijk de pagina van 6 mei 1945. Wat is het belangrijkste nieuws van deze dag?

Het Parool; nr. 99; 6 mei 1945; blz. 1; vorige 12 volgende 1
 © Stichting Het Parool · Toon groter (scherm), of scherper (printer), [325 Kb] Index mei 1945

Zondag
6
Mei
1945

HET PAROOL

VRIJ ONVERVEERD

Nummer
99
(Vijfde
Jaargang)

De capitulatie is thans een feit.

Blaskowitz ondertekende vandag de overgave van zijn troepen.

Vandaag heeft generaal Blaskowitz de overgave van zijn troepen getekend. Het is vastgesteld, dat tot nu toe de situatie verduisterd, bestond hierin, dat de generaal beweerde eigen bevoegdheden te hebben en dat hij dus persoonlijk over de capitulatie moest beslissen. De overgave geldt voor 120.000 Duitse soldaten, die zich in West-Nederland bevinden en die nu zullen worden ontwapend.

De bespreking vond plaats in een door den oorlog geteisterd hotel te Wageningen. Brig. Bernhard, de opperbevelhebber van de Nederlandse binnenlandse strijdkrachten, en de Canadese generaal Faulkner onderhandelden met generaal Blaskowitz.

De voorwaarden.

1. De Duitse Wehrmacht moet alle vijandigheden staken en moet zich onttrekken op door de geallieerden aangegeven punten.
2. Het is Duitse officieren verboden documenten, geld en andere goederen te vernietigen.
3. S.S., S.D. en Grane Polizei zijn evenals Landwacht en alle burgerlijke autoriteiten ondergeschikt aan de Wehrmacht.
4. Duitse burgers moeten zich onthouden van ieder wapen en mogen ook geen het redden met Nederlandse instanties onderhouden.
5. De Wehrmachtsofficieren voor zich zelf tot de Geallieerden kunnen. Het is haar verboden voedsel te verspreiden.

Op een besprekende vraag van Prins Bernhard bevestigde Generaal Blaskowitz, dat hij de binnenlandse strijdkrachten als eigenlijke troepen erkent. Hij verzocht maatregelen om zijn manschappen te beschermen tegen eventuele wraakoffensieven door leden van de binnenlandse strijdkrachten.

Dit gaf hij de verzekering, dat de Duitsers, die door de Duitsers uit de gevangenschap geshikt waren om in de Nederlandse SS te dienen, weer in verzekerde bewaring zouden worden gesteld. Vierhonderd van deze mannen werden inmiddels reeds weer opgeborgen.

Op een besprekende vraag van Prins Bernhard bevestigde Generaal Blaskowitz, dat hij de binnenlandse strijdkrachten als eigenlijke troepen erkent. Hij verzocht maatregelen om zijn manschappen te beschermen tegen eventuele wraakoffensieven door leden van de binnenlandse strijdkrachten.

Dit gaf hij de verzekering, dat de Duitsers, die door de Duitsers uit de gevangenschap geshikt waren om in de Nederlandse SS te dienen, weer in verzekerde bewaring zouden worden gesteld. Vierhonderd van deze mannen werden inmiddels reeds weer opgeborgen.

Op een besprekende vraag van Prins Bernhard bevestigde Generaal Blaskowitz, dat hij de binnenlandse strijdkrachten als eigenlijke troepen erkent. Hij verzocht maatregelen om zijn manschappen te beschermen tegen eventuele wraakoffensieven door leden van de binnenlandse strijdkrachten.

Dit gaf hij de verzekering, dat de Duitsers, die door de Duitsers uit de gevangenschap geshikt waren om in de Nederlandse SS te dienen, weer in verzekerde bewaring zouden worden gesteld. Vierhonderd van deze mannen werden inmiddels reeds weer opgeborgen.

Op een besprekende vraag van Prins Bernhard bevestigde Generaal Blaskowitz, dat hij de binnenlandse strijdkrachten als eigenlijke troepen erkent. Hij verzocht maatregelen om zijn manschappen te beschermen tegen eventuele wraakoffensieven door leden van de binnenlandse strijdkrachten.

Dit gaf hij de verzekering, dat de Duitsers, die door de Duitsers uit de gevangenschap geshikt waren om in de Nederlandse SS te dienen, weer in verzekerde bewaring zouden worden gesteld. Vierhonderd van deze mannen werden inmiddels reeds weer opgeborgen.

Opdracht 4: Wat betekent vrijheid nu?

Door de Russische invasie in Oekraïne is de oorlog weer dichterbij dan we zouden willen. Oekraïense steden zijn gebombardeerd. De Nederlandse krijgsmacht is in hoogste staat van paraatheid. Politici in Europa voeren gesprekken. Vluchtelingen komen deze kant op en er zijn talloze burger- en militaire slachtoffers. Na ruim 75 jaar wordt onze vrijheid opnieuw op het spel gezet.

Voor mensen uit de Oekraïne gelden dezelfde dreigingen die tijdens de Tweede Wereldoorlog voor Nederlanders golden. We lezen dat elke dag terug in de krant.

Maar het recht op vrijheid wordt niet alleen geschonden in de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. Ook in bijvoorbeeld Syrië is het oorlog. In veel Afrikaanse landen zijn langlopende conflicten die zorgen voor armoede en honger. In China of Noord-Korea of Rusland mogen mensen niet zeggen wat ze denken. Of zijn wie ze willen zijn.

Het gevoel niet vrij te zijn geldt nog steeds voor heel veel mensen op deze wereld.

We kijken nogmaals naar de vier bedreigingen van vrijheid:

- Vrij zijn van angst
- Vrij zijn van gebrek
- Vrijheid om te zijn en te geloven wat je wilt
- Vrijheid van meeningsuiting

4.a) Zoek bij elk van de vier vrijheden een artikel uit de krant of online nieuwstitel waar een recht van vrijheid wordt geschonden.

4.b) Verzamel de artikelen en maak een collage van artikelen bij elke vorm van vrijheid.

4.c) Schrijf de vrijheid boven de artikelen. Hang deze op in de klas.